

Inrichtings- en beheerplan bos en natuur 2015-2020

Oosterhoutse Golf Club

Terreindelen binnen de ecologische hoofdstructuur

8-7-2015

Inhoudsopgave

Inrichtings- en beheerplan bos en natuur 2015-2020	0
Oosterhoutse Golf Club	0
Inhoudsopgave	2
DEEL 1 INRICHTINGSPLAN	4
1 INLEIDING	6
2 LIGGING UITBREIDINGSTERREIN	6
3 HUIDIGE SITUATIE	7
4 INRICHTINGSPLAN	8
4.1 BOS EN STRUWEEL	8
4.2 MAAIVELDVERLAGING/AFGRAVEN BOUWVOOR	8
4.4 AANLEG POELEN	10
4.5 AANLEG WATER/MOERASZONE	10
4.6 AANLEG HOLES	10
DEEL 2 BEHEERPLAN	12
5 INLEIDING BEHEERPLAN	14
5.1 AANLEIDING	14
5.2 LEESWIJZER	14
6 VISIE	15
6.1 ALGEMEEN	15
6.2 SPELTECHNISCHE DOELEN EN RANDVOORWAARDEN	17
6.3 BEELDKWALITEIT	17
6.4 ECOLOGIE	18
6.5 CULTUURHISTORIE	18
6.6 BOOMSOORTENSAMENSTELLING	19
6.7 RELATIE MET SNL	19
7 UITGANGSSITUATIE	20
7.1 HUIDIGE SITUATIE VAN DE WESTELIJKE TERREINDELEN	20
7.2 UITBREIDINGSGEBIED	20
8 BEHEERPLAN	21
8.1 BEHEERMAATREGELEN	21
8.2 VUISTREGELS	28

DEEL 1 INRICHTINGSPLAN

1 INLEIDING

Voorgliggend inrichtingsplan heeft betrekking op het uitbreidingsterrein van de Oosterhoutse Golfclub (OGC). Ten zuiden van de huidige golfbaan pacht de OGC hiervoor een perceel van Staatsbosbeheer, dat ten behoeve van de golfsport en de natuurfunctie opnieuw zal worden ingericht.

Naast de realisatie van vier nieuwe holes wordt een groot deel van het terrein ingericht met het oog op behoud en ontwikkeling van natuur. In dit inrichtingsplan is weergegeven hoe het terrein wordt ingericht en welke specifieke inrichtingsmaatregelen hiervoor worden getroffen. Hoe het terrein na herinrichting verder wordt beheerd met het oog op ontwikkeling van vegetaties en natuur is beschreven in deel 2 van deze rapportage.

2 LIGGING UITBREIDINGSTERREIN

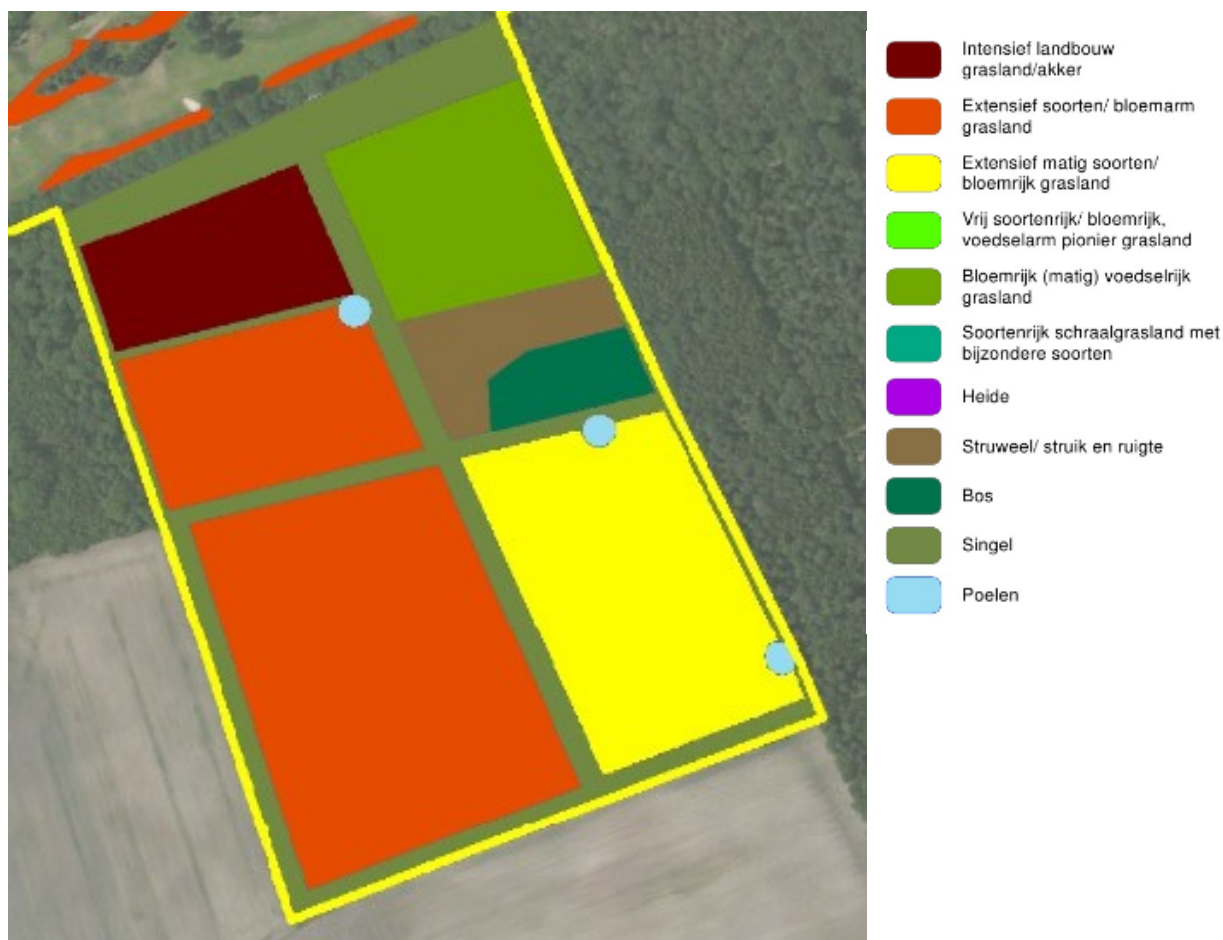
Het uitbreidingsterrein waarop dit plan betrekking heeft ligt ten zuidoosten van de bebouwde kom van Oosterhout. Het terrein grenst ruimtelijk aan de huidige golfbaan, maar wordt daar visueel van gescheiden door de kenmerkende Lange Dreef (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1, het uitbreidingsgebied is rood omkaderd weergegeven en wordt van de huidige golfbaan gescheiden door de Lange Dreef.

3 HUIDIGE SITUATIE

Het uitbreidingsgebied bestaat momenteel vrijwel geheel uit grasland. Het betreft merendeels (vrij) soortenarm grasland. Het noordwestelijk perceel is nog in normaal agrarisch gebruik. Het noordoostelijke perceel is als enige als bloemrijk grasland te kwalificeren. Door het midden van het terrein loopt een kruis van jonge singels. In het oosten ligt een jong bosje in slechte staat met daar omheen een ruigte. Er zijn drie poelen aanwezig in het plangebied (zie afbeelding 2).

Afbeelding 2, huidige inrichting van het plangebied.

4 INRICHTINGSPLAN

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het uitbreidingsterrein wordt heringericht. Afbeelding 3 toont de inrichtingskaart. Hierop wordt de situatie weergegeven die met de herinrichting van het gebied wordt gerealiseerd. In de navolgende paragrafen worden de verschillende terreintypen nader toegelicht zoals die in het gebied zijn voorzien.

4.1 BOS EN STRUWEEL

Als onderdeel van de nieuwe inrichting wordt in het uitbreidingsterrein geen nieuw bos aangelegd. Wel worden struiken aangeplant, mogelijk aangevuld met solitaire bomen op boomgroepen. Aansluitend aan het bos aan de oost- en westzijde en de singels aan de noord-, west- en zuidzijde. Deze struiken zullen uitgroeien tot een struikmantel, die samen met een ruigtezoom (via beheer te ontwikkelen) zal zorgen voor een geleidelijke, natuurlijke, overgang van de bestaande bosjes en singels naar het grasland.

De mantel wordt zodanig aangeplant dat een grillige bosrand ontstaat met diverse inhammen. Hierdoor ontstaat een gevarieerde overgang van bos/singel naar grasland. Plaatselijk in het terrein worden losstaande groepen struweel met enkele bomen aangeplant.

De soorten die worden toegepast betreffen kenmerkende inheemse soorten van leemarme tot lemige zandgronden passend bij de aanwezige bodem en waterhuishoudkundige omstandigheden. Hierbij is echter wel enige vrijheid genomen. Soorten die strikt gezien hier geen optimum hebben, maar in beperkte mate hier thuis horen of in aangrenzende vegetatietypen zijn ook toegepast. Dit om de variatie enigszins te vergroten en soorten toe te kunnen passen die een belangrijke ecologische functie als nectarbron of ander type voedselbron (bessen) kunnen vervullen.

De struiken zullen dusdanig worden geplant dat dit ze zich tot een structuurrijke gevarieerde vegetatie kunnen ontwikkelen.

De singels in het midden van het terrein worden gedeeltelijk gerooid. Op locaties vlak bij bestaande poelen of aan te leggen poelen worden, waar dat uit golftechnische eisen kan, kleine delen van de singel gespaard om o.a. als schuilplaats en overwinteringsplaats voor amfibieën dienst te kunnen doen.

4.2 MAAVELDVERLAGING/AFGRAVEN BOUWVOOR

Op enkele plekken wordt het maaiveld verlaagd door de bouwvoor af te graven. Op plaatsen waar de verrijkte bouwvoor wordt verwijderd kan zich naar verwachting sneller een schraalgrasland ontwikkelen. Daarnaast kunnen zich mogelijk in eerste instantie waardevolle pionierplanten vestigen. Het afgraven dient zodanig plaats te vinden dat er een zo ongestoord mogelijke bovengrond achter blijft.

Tevens wordt bij het afgraven enige variatie in maaiveldhoogte aangebracht. Door maaiveldhoogten met een verschil van maximaal 30cm te realiseren, ontstaat een microreliëf waarmee variatie in vegetatieontwikkeling zal ontstaan en is er meer kans voor een geschikte standplaats voor en kieming van waardevolle soorten.

Afbeelding 3, inrichtingskaart

4.4 AANLEG POELEN

Poelen worden aangelegd op de op de inrichtingkaart weergegeven locaties (zie afbeelding 3). De poelen zijn gesitueerd in het oostelijk deel van het plangebied en vormen -samen met de drie reeds bestaande poelen- een dichte cluster van 9 poelen.

De poelen worden alle in de directe nabijheid (enkele meters) van bos of struweel gesitueerd of er wordt nieuw struweel aangelegd in de directe omgeving ervan. De grootte van de poelen komt ongeveer overeen met de op de inrichtingkaart aangegeven groottes. De poelen worden dusdanig gegraven dat deze incidenteel droog mogen vallen en in ieder geval niet te diep waterhoudend zijn in droge perioden. De dieptes worden in grote lijnen afgestemd op de bestaande poelen. Enkele poelen worden wat dieper, ander ondieper gegraven zodat enige variatie in habitats te realiseren. Met name de op het zuiden gerichte oeverzones worden voorzien van een flauw talud om een brede gradiënt te creëren.

4.5 AANLEG WATER/MOERASZONE

In het zuidwesten van het uitbreidingsgebied wordt een grotere plas aangelegd, omgeven door een moeraszone. De plas krijgt een maximale diepte van circa drie meter. Langs de randen worden op diverse locaties ondiepe zones gerealiseerd. Deze zones zijn geschikt voor de ontwikkeling van moerasachtige vegetaties.

4.6 AANLEG HOLES

Op de op de inrichtingkaart is aangegeven op welke locaties nieuwe golfholes worden gerealiseerd. Op die locaties wordt grond opgebracht. Dit heeft tot doel om enerzijds de voor het golfspel noodzakelijke hoogteverschillen te creëren en anderzijds zorg te dragen voor de gewenste bodemopbouw voor de beoogde grassoorten. De op te brengen grond komt onder andere vrij bij het ontgraven van de in het uitbreidingsgebied te ontwikkelen waterpartijen.

DEEL 2 BEHEERPLAN

5 INLEIDING BEHEERPLAN

5.1 AANLEIDING

Een deel van het beoogde resultaten als beschreven in het inrichtingsplan kan worden gerealiseerd door herinrichting van de golfbaan en het uitbreidingsgebied, maar niet alle. Gericht beheer is noodzakelijk om de vegetatie in het nieuw ingerichte terrein in de juiste richting te sturen en vervolgens in de gewenste staat in stand te houden. In voorliggend beheerplan is beschreven hoe dit beheer wordt ingericht.

Als onderdeel van de herinrichting worden in het westen van het huidige golfterrein ter compensatie verschillende bosstroken en waterpartijen begrensd als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Deze terreindelen maken daarmee integraal deel uit van de EHS die het golfterrein aan meerdere zijde omsluit. Om de belangen van de EHS in het dagelijkse beheer te verankeren, zijn ook die betreffende terreindelen samen met het uitbreidingsgebied in dit beheerplan opgenomen.

5.2 LEESWIJZER

Het beheerplan is tot stand gekomen door de beantwoording van drie vragen:

- Wat willen we bereiken?
- In welke situatie verkeren we nu?
- Hoe komen we van de huidige situatie naar de gewenste situatie?

De eerste vraag wordt beantwoord door het formuleren van een beheervisie. Deze visie is beschreven in hoofdstuk 6. Hier zijn zowel de doelen beschreven als de randvoorwaarden waarbinnen die doelen gerealiseerd moeten en kunnen worden. De visie is vanuit meerdere invalshoeken beschreven zodat de verschillende belangen goed in het beheer worden verankerd.

De tweede vraag wordt in hoofdstuk 7 kort beantwoord door het geven van een karakteristiek van het plangebied; het vertrekpunt van het beheerplan.

De derde en laatste vraag wordt tot slot besproken in hoofdstuk 8 door het formuleren van concrete beheermaatregelen die worden ingezet om de in de visie geformuleerde doelen te realiseren.

6 VISIE

In het beheerplan voor de groene omgeving op de golfbaan, vormt de visie de belangrijkste leidraad. In de visie worden de beheerdoelen vastgelegd voor de middellange tot lange termijn (12 jaar en langer). Deze doelen vormen de basis en het kader voor het concrete beheer dat per beheerperiode van 6 jaar in een werkplan wordt toegelicht.

De visie verwoordt wensen en eisen die de gebruikers aan de groene omgeving van de golfbaan stellen. Deze wensen en eisen hebben betrekking op beplanting, maar ook op andere begroeiing zoals heidevegetaties, grasland en water- en oeverbegroeiing. De visie geeft antwoord op de vraag: “hoe willen we dat deze groene elementen er in de toekomst uit zullen zien en hoe dienen ze te functioneren binnen het totale plangebied?”. Het antwoord op deze vraag wordt mede ingegeven door de speltechnische randvoorwaarden, de gewenste esthetische kwaliteit, de ecologische waarden maar ook door van buitenaf opgelegd beleid.

Onderstaande paragrafen vertolken de visie op de instandhouding en ontwikkeling van de Oosterhoutse Golf Club en haar kernwaarden. Een en ander is ruimtelijk weergegeven op de visiekaart (afbeelding 4).

Het beheerplan gaat in op de beheermaatregelen die worden getroffen in die terreindelen die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Eén van de functies van de visie is echter het integraal waarborgen van de eenheid van het terrein en de onderlinge samenhang van de verschillende terreindelen. Om die reden is de visie opgesteld voor het gehele golfterrein van de Oosterhoutse Golf Club.

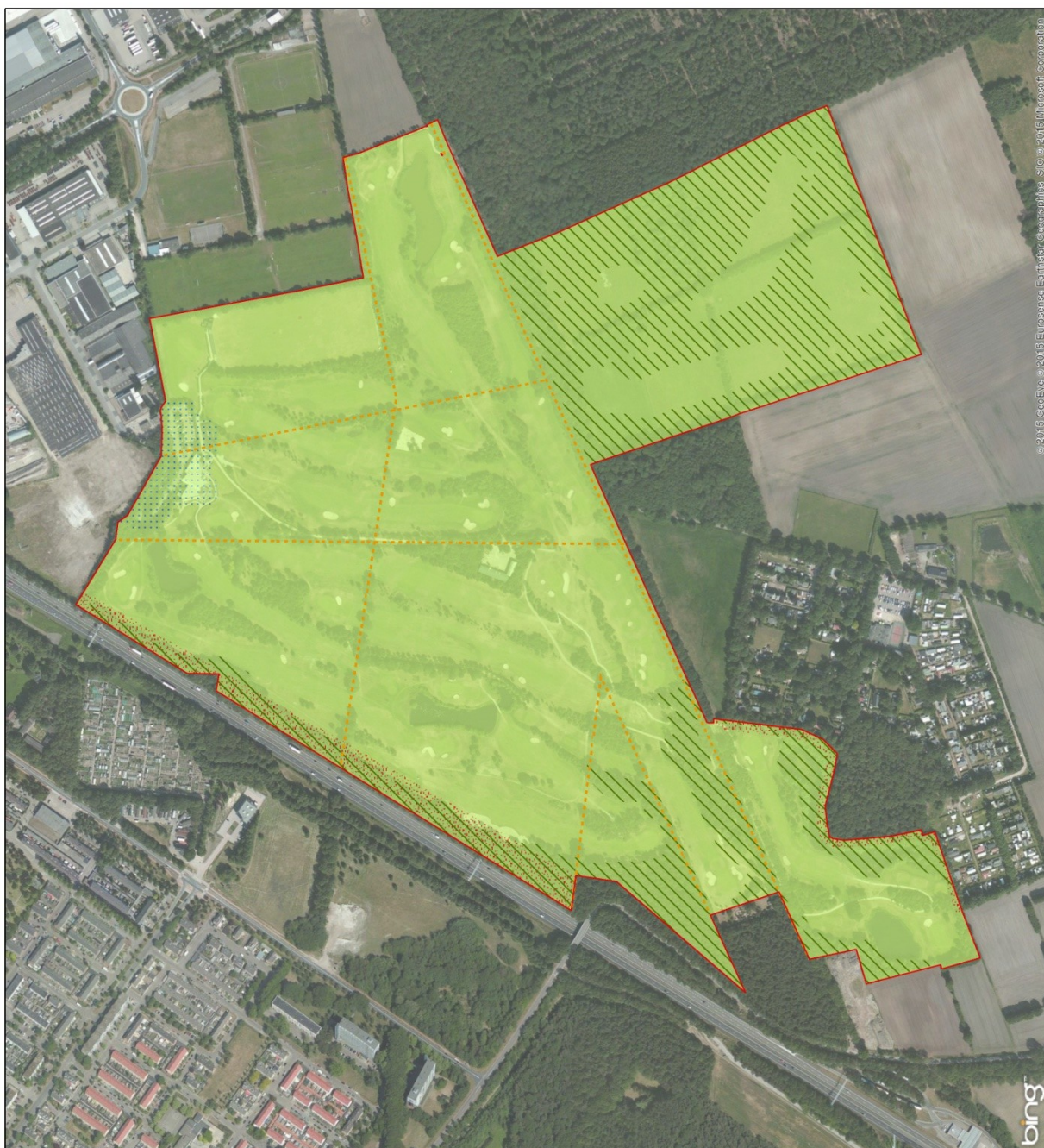
6.1 ALGEMEEN

De identiteit van de Oosterhoutse Golf Club kan worden getypeerd als een parkbaan met veel opgaande begroeiing. De baan wordt gekenmerkt door een afwisseling van besloten terreindelen, omgeven door bos en struweel en delen met meer openheid en fraaie vergezichten. De ecologische kwaliteit van de groene aankleding en van het terrein als geheel is een belangrijk thema in de instandhouding en ontwikkeling van het golfterrein. De visie richt zich op hoofdlijnen op de instandhouding en versterking van deze identiteit.

Los van de terreindelen die onderdeel vormen van het golfspel, kan de parksfeer worden ontleed in een zevental natuurelementen, te weten:

- Bos en struweel
- Lanen
- Singels
- Boomgroepen (consequent bestaande uit twee bomen)
- Solitaire bomen
- Heide
- Bloemrijk grasland
- Water en oevers

Gestreefd wordt naar het voorkomen van deze elementen in robuuste eenheden, met een evenwichtige onderlinge verhouding.

Afbeelding 4, visiekaart

6.2 SPELTECHNISCHE DOELEN EN RANDVOORWAARDEN

Bij de speelbaarheid van de golfbaan speelt de groene inrichting van het terrein een belangrijke rol. De vorm van de bosranden en de situering van solitaire bomen en boomgroepen, de locatie van heide, natuurrough en waterpartijen zijn van invloed op de herkenbaarheid, maar ook op de moeilijkheidsgraad van de verschillende holes. Doel is om de aanwezige en toekomstige groene aankleding van het golfterrein optimaal in te zetten voor een uitdagend golfspel met een hoge belevingswaarde. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer bomen worden geplant, goed gekeken moet worden naar het toekomstige effect op het spel. Hetzelfde geldt voor het verwijderen van bomen langs fairways en rond greens. Hierbij moet telkens een afweging worden gemaakt tussen speltechnische aspecten en de overige randvoorwaarden.

Ook veiligheid is om voor de hand liggende redenen een ander zeer belangrijk aandachtspunt als het gaat om het beheer van de groene omgeving. Op een aantal plaatsen zijn boomgroepen en bossen bepalend voor de veiligheid van golfers en voorbijgangers. Dit geldt zowel voor mensen op de golfbaan, als voor passanten op omliggende wegen, paden en terreinen. Veranderingen binnen de groene omgeving mogen deze veiligheid nooit nadelig beïnvloeden.

De aanwezigheid van hoge dichte beplanting in de directe omgeving van greens en tees heeft een nadelige invloed op de kwaliteit en beheerbaarheid. Het gaat daarbij om effecten als schaduwdruk, luchtvochtigheid, wortelgroei en drup vanuit overhangende boomkronen. Bij het beheer van de groene omgeving is het van groot belang dat negatieve effecten zoveel mogelijk worden voorkomen of ten minste ingeperkt. Uitgangspunt moet altijd zijn dat greens en tees goed beheerbaar zijn. Ook met de locatiekeuze van nieuw aan te planten bomen, aanleg van Natuurrough, heide en waterpartijen moet hier altijd rekening mee worden gehouden.

6.3 BEELDKWALITEIT

De beeldkwaliteit van het golfterrein is bepalend voor de beleving van de golfer en de uitstraling van het gebied. De Oosterhoutse Golf Club streeft naar een golfterrein met een hoge beeldkwaliteit door zowel het verbeteren van het golfterrein zelf en de groene aankleding daarvan als door het beperken van storende invloeden van buitenaf.

Wat betreft de groene inrichting van het terrein beoogt de golfclub deze doelen te bereiken door:

- Het versterken van het parkachtige karakter van de baan door het aanpassen van de overgangsgebieden tussen golf en natuur
- Het vergroten van de landschappelijke variatie door toevoegen van grotere oppervlakte heide en bloemrijk grasland
- Het verbeteren van de herkenbaarheid van verschillende terreindelen door het sturen in de boom- en struiksoortensamenstelling en de structuur van de begroeiing.
- Het accentueren van bijzondere terreinelementen zoals waterpartijen en lanen.
- Het wegnemen van storende zicht- en geluidsrelaties tussen het golfterrein en onder meer de naastgelegen A27.

6.4 ECOLOGIE

De Oosterhoutse Golf Club neemt haar functie als terreinbeheerder serieus en ziet het als haar taak het golfterrein met al haar kwaliteiten op duurzame en verantwoorde wijze voor de toekomst in stand te houden. Niet alleen wordt vanuit dit streven rekening gehouden met de op het golfterrein aanwezige natuurwaarden, er wordt al sinds lange tijd gestreefd naar een algehele versterking van de ecologische kwaliteit van de golfbaan. Ook in de komende beheerperioden wordt dit streven voortgezet en het wordt met enkele specifieke impulsen kracht bijgezet.

Speciale aandacht gaat uit naar de terreindelen die deel uitmaken van de EHS. Dit betreft een aantal bosjes en bosstroken aan de westzijde van het terrein en het gehele uitbreidingsgebied in het zuiden van het golfterrein. Voor deze terreindelen geldt naast de eigen ambitie en de natuurwetgeving ook een beleidsmatige verplichting tot het in stand houden en ontwikkelen van zogenaamde 'EHS-waardige' terreinen.

De ecologische functie van het golfterrein wordt behouden en versterkt door de volgende inspanningen:

- Behoud en actieve bescherming van de reeds aanwezige natuurwaarden, met nadruk op beschermde en kwetsbare flora en fauna.
- Verspreid over het hele terrein wordt een aanzienlijke oppervlakte heide en bloemrijk (voedselarm) grasland ontwikkeld. Deze terreintypen worden gerealiseerd in robuuste eenheden, afwisselend als vrij liggend element en als overgangszone, aansluitend op opgaande begroeiing.
- De realisatie van zes nieuwe poelen en een plas/moerasgebiedje ter versterking van het habitat van diverse soorten, waaronder kamsalamander in het bijzonder.
- In de soortensamenstelling van de opgaande begroeiing wordt gestuurd naar een zo groot mogelijk aandeel inheemse boom- en struiksoorten.
- Dood hout en kwijnende bomen worden behouden op plaatsen waar zij geen gevaar voor mens en materiaal vormen, zowel op als rondom het terrein.
- Door het verhogen van variatie in soortensamenstelling en variatie in de structuur van de opgaande begroeiing wordt de natuurlijkheid van de bospercelen rond de golfbaan verhoogd.

6.5 CULTUURHISTORIE

Binnen de ambitie van de Oosterhoutse Golf Club speelt cultuurhistorie een rol op twee verschillende niveaus. Ten eerste bevinden zich in het golfterrein enkele groenelementen die verwijzen naar oude landschapsstructuren, zoals de Lange Dreef (voormalige Baan naar Dongen) en de Setersche Streek. Ook zijn in de huidige beplanting nog perceelsgrenzen herkenbaar uit de periode voor de aanleg van de golfbaan. Deze elementen worden nu en in de toekomst behouden en verder zichtbaar gemaakt.

Ten tweede vormt het historische landschap de basis voor beslissingen die op korte en langere termijn genomen moeten worden over te ontwikkelen terreintypen in het golfterrein. Het landschap waarin de golfbaan is gelegen is van oudsher een samenstelling geweest van bos en (plaatselijk ook natte) heide. In latere perioden kreeg het landschap perceel voor perceel een landbouwkundige bestemming. Dit landschap met heide en bos geldt als referentie voor ontwikkelingen die in de nabije en verdere toekomst op de golfbaan zullen plaatsvinden. Op korte termijn wordt in dit licht gestreefd naar de ontwikkeling van heide en bloemrijk grasland op diverse locaties in het golflandschap.

6.6 BOOMSOORTENSAMENSTELLING

De duurzame ontwikkeling van bomen en struiken wordt in grote mate bepaald door mogelijkheden en beperkingen van de groeiplaats. De soortensamenstelling op het terrein van de Oosterhoutse Golf Club wordt daarom afgestemd op de mogelijkheden die het terrein daarvoor van nature biedt. In het grootste deel van het terrein zijn grove den, zomereik en ruwe berk de van nature voorkomende soorten. Op locaties waar de groeiplaats rijker is, past ook een bescheiden aandeel beuk, haagbeuk en een enkele zoete kers in dit rijtje. Onder de bomen groeit een struiklaag van soorten als lijsterbes, vuilboom en hazelaar.

Doel van het beheer is het creëren en in stand houden van een soortensamenstelling die varieert van locatie tot locatie om te voorkomen dat de beplanting na verloop van tijd overal op het terrein hetzelfde karakter krijgt. Bosjes van verschillende leeftijdsklassen, bestaande uit individueel gemengde boomsoorten, afgewisseld met (niet te kleine) groepen bestaande uit slechts één soort, groepen met en zonder ondergroei en beplanting met een harde of juist een geleidelijke bosrand bepalen de sfeer en het karakter van elke hof en onderscheiden elke hof van de andere locaties op het terrein. Zo ontstaat een duidelijke variatie in de beplanting die zowel de belevingswaarde als de landschappelijke en ecologische kwaliteiten versterkt.

Bij het ontwikkelingsproces worden de reeds aanwezige kenmerken en kwaliteiten van de begroeiing als uitgangspunt genomen, die elke beheerronde verder worden versterkt (uitvergroot). Terreindelen die sterk afwijken van het beoogde eindbeeld worden omgevormd via een geleidelijk proces. Grootschalige schoksgewijze omvormingen worden voorkomen.

Een uitzondering op de beschreven soortensamenstelling vormt de omgeving van het clubhuis. Dit deel van het terrein vormt de entree tot de golfbaan en wordt als zodanig ingericht. Hier is plaats voor een meer tuinachtige inrichting waarin de soortensamenstelling meer gebaseerd is op esthetische kwaliteit van de bomen en struiken dan op natuurlijkheid. In tegenstelling tot de rest van het terrein behoort groeiplaatsverbetering, gericht op het geschikt maken van de groeiplaats voor gewenste boomsoorten hier wel tot de mogelijkheden.

6.7 RELATIE MET SNL

Bij het beheer van de verschillende terreintypen worden de beheereisen zoals gesteld in het Subsidiestelsel Natuur en Landschap als uitgangspunt genomen. Per terreintype is in dit stelsel een pakket omschreven. Dit betreft de volgende pakketten:

Terreintype	SNL-pakket
Bos en struweel	Droog bos zonder productie
Lanen	Droog bos zonder productie
Singels	Droog bos zonder productie
Boomgroepen	N.v.t.
Solitaire bomen	N.v.t.
Heide	Droge heide
Bloemrijk grasland	Kruiden- en faunarijk grasland
Water en oevers	Poel en klein historisch water

Tabel 1: relatie terreintypen en SNL-pakketten

7 UITGANGSSITUATIE

Het plangebied betreft die delen van het golfterrein die deel uit maken van de EHS. Deze kunnen op hoofdlijnen in twee categorieën worden verdeeld:

- De terreindelen in het westen van het golfterrein
- Het uitbreidingsgebied in het zuiden van het golfterrein

7.1 HUIDIGE SITUATIE VAN DE WESTELIJKE TERREINDELEN

De terreindelen in het westen van het golfterrein die zijn begrensd als EHS omvatten bosjes en bosstroken en een waterpartij. De bosjes en bosstroken bestaan uit gemengd bos van middelbare leeftijd. Zowel naaldbomen als grove den en fijnspar als loofsoorten als zomereik, berk, beuk zijn hierin vertegenwoordigd. De ondergroei is vrij dicht en omvat diverse struiksoorten, evenals opslag van boomvormers. Zowel bomen als struiken zijn individueel gemengd. Met uitzondering van de naaldbomen zijn de verschillende boomsoorten vrij gelijkmatig verspreid over de oppervlakte zodat een wat homogeen beeld is ontstaan. Zowel de kroonlaag als de struiklaag zijn goed ontwikkeld. De leeftijdsopbouw en dichtheid van de begroeiing is echter erg gelijkmatig zodat variatie in bosstructuur nog weinig voorkomt.

In de bosstrook die het golfterrein aan de westgrens scheidt van de A27, bevindt zich een geluidswal. Doel van de wal is het wegnemen van zowel storende geluidsinvloeden als zicht op de snelweg. Door het ontbreken van een deel van de geluidswal wordt dit doel nog niet overal bereikt.

In het zuiden van het golfterrein bevindt zich een waterpartij die het golfterrein, samen met het aanliggende bosje, scheidt van de zuidelijk gelegen camping. De waterpartij vervult naast deze ruimtelijke ook een ecologische en esthetische functie. De waterpartij is recentelijk geschoond en verkeert in een goede staat van onderhoud. De oeverzone van het oppervlaktewater is het noorden en westen begroeid met een rietvegetatie. Op enkele plaatsen wordt deze vegetatie kort gehouden om vanaf de golfholes zicht op het water te houden. In het zuiden en oosten van de waterpartij, waar deze grenst aan opgaande begroeiing, bestaat de oeverbegroeiing naast rietvegetatie ook uit bomen en struiken van diverse soorten.

7.2 UITBREIDINGSGEBIED

Het uitbreidingsgebied van het golfterrein omvat in de huidige situatie vooral landbouwkundig gebruikte percelen. Het beheerplan treedt echter in werking na de herinrichting van dit terrein. De situatie na herinrichting wordt dan ook als verstrekpunt genomen voor dit beheerplan. Voor een nadere beschrijving van de beoogde situatie verwijzen we naar het inrichtingsplan, opgenomen als Deel 1 van deze rapportage.

8 BEHEERPLAN

De in de visie beschreven doelen en ambities vragen om concrete beheermaatregelen. Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen die worden ingezet in die terreindelen die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur. Het betreft enkele bospercelen op de huidige golfbaan en het uitbreidingsgebied als weergegeven in afbeelding 5.

8.1 BEHEERMAATREGELEN

8.1.1 INDIVIDUELE BOMEN EN BOOMGROEPEN (i)

Voor het optimale beheer van de in de baan aanwezige individuele bomen en boomgroepen worden de volgende 5 beheermaatregelen ingezet:

- i1 Jeugdbegeleidingssnoei (inclusief opkronen)
- i2 Snoei zorgplichtige bomen (vorm en veiligheid in de risicozone)
- i3 Standplaatsverbetering
- i4 Vellen uitvoeren (inclusief stobbefrezen)
- i5 Niets doen

Hieronder worden de maatregelen voor individuele bomen inhoudelijk beschreven.

MAATREGEL i1 JEUGDBEGELEIDINGSSNOEI UITVOEREN

Uitgangspunt: Bij jonge bomen is het noodzakelijk de kroonontwikkeling in de jeugdfase te begeleiden. Het gaat dan om het verwijderen van dubbele toppen, zuigers, zware zijtakken en het eventueel opkronen van de jonge bomen.

Uitvoering: Het periodiek verwijderen van dubbele toppen, zuigers, plakoksels en eventueel de onderste takkrans van de boom. Per snoeibeurt mag in de regel niet meer dan 20% van het kroonvolume worden weggenomen.

MAATREGEL i2 SNOEI ZORGPLICHTIGE BOMEN

Uitgangspunt: In verband met het garanderen van de veiligheid van golfers en greenkeepers moeten dood hout en/of potentieel gevaarlijke takken in de buurt van de baan worden verwijderd. Onder deze maatregel valt ook het om golftechnische redenen verwijderen van takken.

Uitvoering: De greenkeepers halen de dode of gevaarlijke takken handmatig, zonder inzet van een hoogwerker weg.

MAATREGEL i3 STANDPLAATS VERBETEREN

Uitgangspunt: Binnen de baan kunnen markante bomen met vitaliteitsproblemen voorkomen. Dit wordt primair voorkomen door de juiste boomsoorten toe te passen, geschikt voor de geldende groeiplaatsomstandigheden. Standplaatsverbetering wordt toegepast bij reeds bestaande bomen die wegens ecologische, esthetische of speltechnische redenen behouden moeten blijven. Om deze bomen te revitaliseren kan een standplaatsverbetering worden uitgevoerd.

Uitvoering: Verbeteren van de beluchting, ontwatering of voedingstoestand. Het vaststellen van de juiste diagnose en realiseren van een oplossing is werk voor een specialistisch bedrijf of kan door de hoofdgreenkeeper worden uitgevoerd.

Afbeelding 5, beheerkaart

MAATREGEL i4 VELLING UITVOEREN

Uitgangspunt: Op de baan kunnen bomen staan die geen bijdrage aan de esthetische kwaliteit leveren. Ook kunnen bomen voorkomen die gevaarlijk of (vrijwel) afgestorven zijn. Zulke bomen worden geveld.

Uitvoering: Afzagen en afvoeren van de gehele boom. Afhankelijk van het toekomstige gebruik van de betreffende locatie, kan het nodig zijn de stobbe te frezen of te rooien.

MAATREGEL i5 NIETS DOEN

Uitgangspunt: De boom is vitaal en er zijn geen verzorgingsmaatregelen noodzakelijk.

Uitvoering: Geen ingreep nodig.

8.1.2 BEHEERMAATREGELEN VOOR OPGAANDE BOS EN STRUWEEL (b)

Voor het optimale beheer van de in de baan aanwezige bosjes en struwelen worden de volgende beheermaatregelen ingezet:

- b1 Markante bomen en boomgroepen vrijstellen
- b2 Bosrand greenomgeving aanpassen
- b3 Fairwaycontour aanpassen
- b4 Exoten verwijderen
- b5 Bosstructuur verbeteren
- b6 Bomen en/of struiken aanplanten
- b7 Soortensamenstelling beïnvloeden
- b8 Groepsgewijs niets doen
- b9 Niets doen

Hieronder worden de maatregelen voor bosjes, bosstroken en boomgroepen inhoudelijk beschreven.

MAATREGEL b1 MARKANTE BOMEN EN STRUCTUREN VRIJSTELLEN

Uitgangspunt: In het kader van het verhogen van de esthetische en cultuurhistorische waarde van de baan is het wenselijk markante bomen en structuren in de bosjes vrij te stellen. Een boom of structuur kan om meerdere redenen markant zijn:

- De boom onderscheidt zich in positieve zin van zijn omgeving. Het gaat daarbij zowel om formaat, vorm als soort. Een boom kan zich bijvoorbeeld onderscheiden doordat hij een stuk groter is dan de omringende bomen;
- De boom is zeldzaam in de omgeving (komt als soort weinig voor);
- De boom is ecologisch interessant;
- De boom is nog jong, maar heeft een dusdanige potentie dat hij zich in de toekomst tot markante boom kan ontwikkelen;
- Bomen maken onderdeel uit van een structuur zoals een laan of houtwal die aspectbepalend is in het terrein of van historische waarde is, bijvoorbeeld als relict van vroegere landschapsinrichting.

Uitvoering: Markante bomen en structuren in bestaand bos worden ruim (=rondom) vrijgesteld, zodat de kroonontwikkeling van de individuele boom of structuur ongestoord kan plaatsvinden. Het beheer is dus gericht op het behoud of ontwikkeling van vitale bomen met diepe, levende kronen en dikke stammen.

MAATREGEL b2 BOSRAND GREENOMGEVING AANPASSEN

Uitgangspunt: Voldoende zonlicht en lucht zijn voor de ontwikkeling van het gras op de green van groot belang. Deze maatregel richt zich op het realiseren van zodanige omgevingscondities dat het gras zich goed kan ontwikkelen en aantastingen zo veel mogelijk worden voorkomen.

Uitvoering: De bosrand rond de green wordt door het wegnemen van bomen zodanig aangepast dat de green voldoende (ochtend) bezonning krijgt en dat voldoende luchtbeweging wordt gegarandeerd. Hierbij moet te allen tijde rekening worden gehouden met de voorwaarden vanuit de Boswet en de EHS. Dit houdt in dat deze maatregel niet mag leiden tot het verkleinen van de bosvakken en het bosareaal als geheel.

MAATREGEL b3 BOSRAND EN FAIRWAYCONTOUR AANPASSEN

Uitgangspunt: Waar bos grenst aan de golfbaan, aan wegen of aan landbouwpercelen kan de huidige 'strakke' bosrand worden omgevormd naar een 'natuurlijke' bosrand met een mantel en een zoom. Dit verhoogt de natuurwaarde en is aantrekkelijk om te zien.

Uitvoering: Op een strook variërend in breedte tussen de 5 en 20 meter grenzend aan open gebied wordt de kroonbedekking van de bomen verlaagd van 100% naar een waarde variërend van 20 tot 50% (dit kan door zwaar te dunnen). Door de toename van de lichtintensiteit krijgen lichtminnende struiken en kruiden de kans zich te vestigen en kunnen de aanwezige struiken zich beter ontwikkelen. De bosrand krijgt hierdoor een natuurlijk aanzicht. Indien de ontwikkeling van struiken achterwege blijft, kunnen ze desgewenst aangeplant worden, waarbij voor inheemse soorten wordt gekozen, passend bij de groeiplaats. De maatregel dient zeer zorgvuldig worden uitgevoerd omdat dit in grote mate het speltechnische aspect kan beïnvloeden, maar ook binnen de randvoorwaarden van de Boswet en de EHS moet worden uitgevoerd.

MAATREGEL b4 EXOTEN BESTRIJDEN

Uitgangspunt: Niet inheemse soorten met een grote concurrentiekracht zoals Amerikaanse vogelkers (prunus) kunnen uit ecologisch oogpunt beter worden verwijderd. Indien de soort zich teveel uitbreidt, vormt deze een belemmering voor de verjonging van gewenste soorten. Prunus zorgt in vrijwel alle gevallen voor een verarming van het bos.

Uitvoering: Alle Amerikaanse vogelkers wordt intensief bestreden. Jonge struiken worden uitgetrokken. Oudere struiken worden afgezet en ingesmeerd, bij voorkeur voordat ze oud genoeg zijn om zaden te vormen. In bijna alle situaties is een nabehandeling (het verwijderen/bestrijden van zaailingen) noodzakelijk. Deze nabehandeling moet een aantal jaren achter elkaar worden herhaald.

MAATREGEL b5 BOSSTRUCTUUR VERBETEREN

Uitgangspunt: Het verbeteren van de structuur is een belangrijk uitgangspunt van het beheer. In de natuurlijke situatie komen kleinere groepjes met verjonging voor. Deze verjonging is de eerste aanzet richting een meer structuurrijk bos. Door de aanwezige verjonging groepsgewijs vrij te zetten, wordt het huidige uniforme bosbeeld doorbroken en een stap gezet richting een gevarieerder bos. Op plaatsen waar deze groepen ontbreken, kan spontane verjonging worden gestimuleerd door het uitvoeren van een groepsgewijze uitkap (gaten in het kronendak maken door groepsgewijs oude bomen te verwijderen).

Uitvoering: De in het bos aanwezige verjonging wordt groepsgewijs vrijgesteld door bomen uit het kronendak eromheen te verwijderen. Om een natuurlijk bosmozaïek te krijgen moet de groepsgrootte variëren en (indien aanwezig) verjonging van verschillende leeftijden worden vrijgesteld. De ingreep vindt plaats in de minder goed ontwikkelde delen van de opstand of delen waarin de soortensamenstelling sterk afwijkt van de doelsituatie.

MAATREGEL b6 JONGE BOMEN EN STRUIKEN AANPLANTEN

Uitgangspunt: Op locaties waar ingroei van jonge bomen is gewenst en verjonging afwezig blijft kan tot inplant worden besloten. Het gaat daarbij zowel om het planten van jonge bomen als van struiken. Het is van groot belang dat alleen voor ecologisch verantwoorde soorten wordt gekozen. Dat wil zeggen voor soorten die op de aanwezige groeiplaats gezond oud kunnen worden en een bijdrage kunnen leveren aan de natuurwaarden op de baan. Binnen dat kader wordt daarnaast ook op de esthetische aspecten gelet.

Uitvoering: Aanplant vindt alleen plaats op locaties waar nieuwe bomen/struiken zich voldoende kunnen ontwikkelen. Wanneer op een locatie verschillende soorten worden ingebracht, dient het planten altijd groepsgewijs met één soort te worden uitgevoerd. De praktijk heeft aangetoond dat individueel mengen in veel gevallen leidt tot verlies van één of meerdere soorten. Omdat de toekomstige houtkwaliteit van de bomen niet van belang is, hoeven de bomen niet dicht bij elkaar te worden geplant. De bomen moeten gelijk op eindafstand worden geplant. Bij het bepalen van de in te brengen bomen en struiken wordt in de regel gekozen voor inheemse soorten, zeker in de terreindelen die deel uitmaken van de EHS. Uitheemse soorten zullen slechts bij hoge uitzondering worden aangeplant, bijvoorbeeld in de directe omgeving van het clubhuis.

MAATREGEL b7 SOORTENSAMENSTELLING BEÏNVLOEDEN

Uitgangspunt: In de nieuwe aanplant op het terrein wordt rekening gehouden met de duurzame ontwikkeling van de gewenste soortensamenstelling. De plantwijze wordt hierop aangepast. De aanwezige beplanting sluit echter niet altijd aan op de gewenste soortensamenstelling. Deze maatregel heeft tot doel de soortensamenstelling te beïnvloeden zodat deze beter aansluit bij de doelen als in de visie omschreven.

Uitvoering: Het instrument dat hiervoor wordt ingezet is selectieve dunning. Door bomen en struiken (in zowel bos, bosrand en struweel) van de gewenste soorten individueel of groepsgewijs te selecteren en vrij te zetten, worden ze in groei gestimuleerd en bevoordeeld. Geleidelijk zal daarmee de soortensamenstelling ontwikkeling in naar een menging van robuuste groepen inheemse soorten.

MAATREGEL b8 GROEPSGEWIJS NIETS DOEN

Uitgangspunt: Het verbeteren van de structuur is een belangrijk uitgangspunt van het beheer. Door groepsgewijs niet te dunnen, wordt de structuurvariatie verbeterd.

Uitvoering: Deze code geeft aan dat een deel van de afdeling (ca. 1/3) tijdens de dunning met rust wordt gelaten en kan in combinatie met andere maatregelen worden toegekend.

MAATREGEL b9 NIETS DOEN

Deze code geeft aan dat er in een bepaalde afdeling binnen deze beheerperiode niets hoeft te gebeuren. Dit is het geval wanneer de huidige terreincondities en de gewenste terreincondities (vrijwel) overeenkomen, bijvoorbeeld in jonge opstanden en oude, structuurrijke opstanden.

8.1.3 BEHEERMAATREGELEN VOOR HEIDEPERCELEN (h)

In de delen van het golfterrein die deel uitmaken van de EHS komt het terreintype heide niet voor.

8.1.4 BEHEERMAATREGELEN VOOR GRASLAND (g)

Voor het optimale beheer van de in de baan aanwezige grasland worden de volgende beheermaatregelen ingezet:

- g1 maaien en afvoeren
- g2 verwijderen ongewenste opslag

MAATREGEL g1 MAAIEN EN AFVOEREN GRASLANDVEGETATIE

Uitgangspunt: Het uitgangspunt voor het aanwezige en te ontwikkelen grasland op de Oosterhoutse golfclub (m.u.v. de golfholes) is dat deze zich minimaal ontwikkelen tot bloemrijk grasland. Indien mogelijk zal later plaatselijk ontwikkeling naar schraalgrasland of heischraal grasland worden gestimuleerd. In beide gevallen wordt een verschralingbeheer toegepast van maaien en afvoeren.

Uitvoering: In eerste instantie twee keer per jaar maaien en afvoeren van de grasland vegetatie, in juni resp. augustus/september. Eventueel kan bij doorgaande verschraling overgestapt op een keer per jaar. Per jaar wordt gefaseerd cyclisch 10-20 % van de graslandvegetatie niet gemaaid in verband onder andere het belang van insecten. Bij het beheer wordt bodembeschadiging op natte plekken voorkomen door gebruik van licht materiaal of andere aanpassingen. Zo nodig wordt het beheer uitgesteld.

MAATREGEL g2 VERWIJDEREN ONGEWENSTE OPSLAG

Uitgangspunt: Op locaties waar maaiveldverlaging heeft plaats gevonden ten behoeve van ontwikkeling van waardevol grasland zal eerste jaren nog geen gras hoeven te worden gemaaid. Wanneer hier dan te veel opslag van boompjes/struiken opkomt dien deze te worden verwijderd.

Uitvoering: Maaien of afzagen of trekken van opslag. Bodembeschadiging door zwaar materiaal dient voor komen worden door niet in te natte perioden te werken. Een goed moment kan ook de winter zijn bij bevroren ondergrond. Er dient voorkomen te worden dat de opslag wordt versplinterd bij b.v. klepelen en er losse stukken van boompjes of struiken blijven liggen, omdat sommige soorten als wilg, makkelijk hieruit op slaan. Trekken van opslag alleen als het materiaal nog heel jong is en er niet zoveel is dat de bodem overal sterk beschadigd raakt.

8.1.5 BEHEERMAATREGELEN VOOR RUIGTEN EN ZOMEN (r)

Voor het optimale beheer van de in de baan aanwezige grasland worden de volgende beheermaatregelen ingezet:

r1 maaien

MAATREGEL r1 MAAIEN RUIGTEN EN ZOMEN

Uitgangspunt: Gewenste locaties met ruigten / zoomvegetaties, zoals langs bosranden, dienen beheerd te worden om verbossing tegen te gaan.

Uitvoering: Ruigtevegetaties/zomen worden één keer per ongeveer drie jaar gemaaid om opslag tegen te gaan. Dit dient gefaseerd te gebeuren. Minimaal 30% dient over te blijven staan. Er kan dus bijvoorbeeld elk jaar een derde waar afgemaaid worden.

8.1.6 BEHEERMAATREGELEN VOOR WATERELEMENTEN, OEVERS EN MOERAS(W)

Voor het optimale beheer van de in de baan aanwezige oppervlaktewater en oeverzones worden de volgende beheermaatregelen ingezet:

w1 Schonen oppervlaktewater

w2 Plaatselijk verwijderen oevervegetatie

MAATREGEL w1 SCHONEN OPPERVLAKTEWATER

Uitgangspunt: Oppervlaktewater vervult meerdere functies binnen de golfbaan, op gebied van natuurwaarden, waterhuishouding en beeldkwaliteit. Natuurlijke successie kan ertoe leiden dat het oppervlaktewater dichtgroeit met ondergedoken, drijvende of emergente vegetatie en uiteindelijk zelfs verlanding zal optreden. Dit gaat ten kosten van één of meer van de functies. Deze maatregel heeft tot doel het oppervlaktewater in stand te houden als open, landschappelijk element.

Uitvoering: Wanneer meer dan 50% van het wateroppervlak is begroeid met ondergedoken, drijvende of emergente vegetatie, wordt de waterpartij geschoond door, vanaf de kant of met een maaiboot de vegetatie te verwijderen. De bedekking met vegetatie wordt daarbij teruggebracht tot 25% zodat het habitat van daaraan gebonden waterfauna behouden blijft. Een deel van moerasvergeet-mij-nietje en mannagrasvegetaties wordt gespaard. Vrijgekomen maaisel wordt op de oever van de waterpartij, vlak bij de waterlijn, gedeponeerd zodat het kan uitlekken en eventueel meegekomen fauna kan terugkruipen in het water. Na drie dagen wordt het maaisel uit het terrein afgevoerd om ophoping van organisch materiaal op de over te voorkomen. De frequentie van schonen is sterk afhankelijk van de locatie, omvang en diepte van de waterpartij en dient daarom te worden bepaald op basis van de vegetatieontwikkeling. Het opschonen gebeurt in de periode oktober-januari. Er worden in één jaar maximaal 3 poelen opgeschoond.

MAATREGEL w2 PLAATSELIJK VERWIJDEREN OEVERVEGETATIE

Uitgangspunt: De waterpartijen op de Oosterhoutse Golfclub dragen bij aan de belevingswaarde van de golfbaan. Hoge oevervegetatie rondom de waterpartijen nemen het zicht op het oppervlaktewater weg. Deze maatregel heeft tot doel om op strategische plaatsen zicht op het water te behouden door lokaal de vegetatie kort te houden. Tevens zorgt dit voor variatie in de structuur en soortensamenstelling in de oeverbegroeiing.

Uitvoering: Op specifieke locaties wordt de vegetatie periodiek verwijderd wanneer deze het zicht op het oppervlaktewater wegneemt. Vegetatie wordt gemaaid en uit het terrein afgevoerd.

8.2 VUISTREGELS

8.2.1 TERREINBEHEER EN DE FLORA- EN FAUNAWET

De flora- en faunawet regelt de bescherming van de wilde flora en fauna in Nederland. Volgens de wet heeft een ieder een algemene zorgplicht (art. 2) ter bescherming en instandhouding van wilde flora en fauna. Daarnaast is een beperkt aantal soorten extra beschermd. De Flora- en faunawet kent voor die soorten verschillende tabellen die de mate van bescherming vertegenwoordigen.

Voor soorten die op tabel 1 staan geldt een algehele vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting evenals bij bestendig beheer. Voor tabel 2 en tabel 3 soorten evenals voor vogels is dat niet het geval. Bij het beheer dient voorkomen te worden dat overtreding van de Ff-wet ten aanzien van die soorten optreedt. De beheerwerkzaamheden op de Oosterhoutse Golf Club worden uitgevoerd conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Ten aanzien van de in het uitbreidingsterrein voorkomende kamsalamander (Ff-wet tabel 3) worden de richtlijnen uit de Soortenstandaard Kamsalamander gevolgd om schade aan deze soort en zijn habitat te voorkomen.

8.2.2 IDEALE KROONRUIMTE NA DUNNING

De ideale kroonruimte na dunning verschilt per boomsoort (zie tabel 3). Grove den heeft bijvoorbeeld veel meer ruimte nodig dan fijnspar. Door het uitvoeren van een dunning wordt gestuurd in de kroonruimte en dus in de kroonontwikkelingsmogelijkheden van de bomen. Alleen door regelmatig dunnen, ontstaan bomen met diepe vitale kronen.

Boomsoort	Minimale / maximale kroonruimte
Berk, Grove den en exoten	Kroon moet minimaal 50% en maximaal 60% vrijstaan. Berk en grove den zijn echte pioniersoorten die vrij goed bestand zijn tegen schoksgewijze ingrepen. Dit maakt stevig vrijstellen mogelijk en is ook goed voor de ontwikkeling van de boom.
Inlandse eik	Kroon moet minimaal 20% en maximaal 35% vrijstaan. De inlandse eik is een gevoelige boomsoort en mag niet te sterk vrijgesteld worden. In dichte opstanden die plotseling sterk worden vrijgesteld, heeft de inlandse eik de neiging om waterlot te vormen. Sterk vrijstellen kan zelfs tot sterfte leiden wanneer een eik plotseling veel direct licht moet verdragen. Dit komt doordat de eik schaduwbladeren vormt. Deze bladeren zijn fysiologisch niet bestand tegen veel zonlicht waardoor ze nadat de boom ruim is vrijgesteld afsterven. Het is dus zaak de eik zeer geleidelijk doch gestaag vrij te stellen.
Douglas	Kroon moet minimaal 30% en maximaal 40% vrijstaan. Voor de douglas geldt hoe vitaler de boom, des te sterker hij kan worden vrijgesteld. Minder vitale bomen moeten om droogwaaien te voorkomen minder worden vrijgesteld.
Beuk	Kroon moet minimaal 25% en maximaal 50% vrijstaan. De beuk produceert schaduw- en lichtbladeren en is daardoor gevoelig voor schoksgewijze ingrepen. Schaduwbladeren zijn fysiologisch niet bestand tegen veel zonlicht waardoor ze, nadat de boom ruim is vrijgesteld, kunnen afsterven. Beuk heeft een flexibele kroon, waardoor toch redelijk sterk kan worden ingegrepen. Ook heeft beuk geen last van waterlot.

Tabel 2: dunningsintensiteit per boomsoort

